

Ustawa o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3. Komentarz

Przejdź do produktu na ksiegarnia.beck.pl

Część I. Komentarz do ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3

(t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 75 ze zm.)

Rozdział 1. Przepisy ogólne

Art. 1. [Zakres przedmiotowy ustawy]

Ustawa określa:

- 1) zasady organizowania i funkcjonowania opieki nad dziećmi w wieku do lat 3;
- 2) warunki świadczonych usług;
- 3) kwalifikacje osób sprawujących opiekę;
- 4) zasady finansowania opieki;
- 5) nadzór nad warunkami i jakością sprawowanej opieki.

Powiązania z innymi przepisami:

- art. 71 Konstytucji RP.

1. Komentowany artykuł określa przedmiot i zakres ustawy. Zgodnie z jego brzmieniem przepisy niniejszej ustawy określają w pierwszej kolejności:

- 1) zasady organizowania i funkcjonowania opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 (ust. 1),
- 2) warunki świadczonych usług (ust. 2),
- 3) wymagane kwalifikacje od osób sprawujących opiekę (ust. 3),
- 4) zasady finansowania opieki (ust. 4),
- 5) zasady sprawowania nadzoru nad warunkami i jakością sprawowanej opieki (ust. 5).

2. Należy także zwrócić uwagę, że przepis ten definiuje zakres, w jakim komentowana ustawa zawiera przepisy szczególne względem innych aktów prawnych w polskim systemie prawnym. Zgodnie zatem z zasadami wykładni przepisów (*lex specialis derogat legi generali*), za każdym razem, gdy występuje sprzeczność między przepisami komentowanej ustawy a unormowaniami innych aktów prawnych równego rzędu, pierwszeństwo we wskazanym zakresie będzie mieć przedmiotowa ustawa [por. A. Jakubowski, (w:) S. Gajewski, A. Jakubowski, Ustawa o opiece nad dziećmi w wieku do lat trzech. Komentarz, Warszawa 2014, s. 21–22].

Art. 2. [Organizacja opieki; formy, funkcje]

1. Opieka nad dziećmi w wieku do lat 3 może być organizowana w formie żłobka lub klubu dziecięcego, a także sprawowana przez dziennego opiekuna oraz nianię.

2. W ramach opieki realizowane są funkcje: opiekuńcza, wychowawcza oraz edukacyjna.

3. Opieka nad dzieckiem może być sprawowana do ukończenia roku szkolnego, w którym dziecko ukończy 3 rok życia lub w przypadku gdy niemożliwe lub utrudnione jest objęcie dziecka wychowaniem przedszkolnym – 4 rok życia.

4. W przypadku, gdy dziecko, które ukończyło 3 rok życia umieszczone jest w żłobku lub klubie dziecięcym albo jest objęte opieką sprawowaną przez dziennego opiekuna, rodzice tego dziecka, są zobowiązani do złożenia podmiotowi prowadzącemu opiekę oświadczenia o przeszkodach w objęciu dziecka wychowaniem przedszkolnym.

Powiązania z innymi przepisami:

- art. 7–47, 50–53 OpDzieciU.

I. Formy opieki nad dziećmi do lat 3

1. W komentowanym przepisie ustawodawca wymienia wszystkie przewidziane prawem formy sprawowania opieki nad dziećmi do lat 3, wskazując, że opieka ta może być sprawowana w formie żłobka lub klubu dziecięcego, a także przez dziennego opiekuna oraz nianię. Dodatkowe regulacje prawne w tym zakresie zawierają przepisy szczegółowe ustawy, określające zasady oraz tryb sprawowania opieki.

Artykuł 2 OpDzieciU określa formy organizacji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, funkcje tej opieki oraz limit wiekowy dzieci objętych niniejszą ustawą.

II. Żłobek, klub dziecięcy, dzienny opiekun, niania

2. Opieka nad dziećmi w wieku do lat 3 może przyjmować formę żłobka (lub klubu dziecięcego), dziennego opiekuna, a także niani. Poszczególne rodzaje opieki omówione są w art. 7–35 (żłobki i kluby dziecięce), art. 36–47 (dzienny opiekun) oraz art. 50–53 (niania).

3. W ramach każdej z form opieki (a więc niezależnie od tego, czy będzie to żłobek lub klub dziecięcy, opiekun dzienny czy też niania) realizowane są trzy funkcje – opiekuńcza, wychowawcza oraz edukacyjna. W polskim systemie prawnym nie występują definicje ustawowe powyższych funkcji, odnieść się więc należy do ujęć socjologicznych. **Funkcja opiekuńcza** polega, w dużym uproszczeniu, na sprawowaniu opieki nad dzieckiem, które z racji wieku lub ograniczonej sprawności psychoruchowej nie jest w stanie funkcjonować samodzielnie, bez opieki w warunkach bytowych zbliżonych do warunków do-

mowych (a więc w warunkach przypominających, w stopniu jak najbardziej zbliżonym, miejsce zamieszkania dziecka). **Funkcja wychowawcza** oznacza m.in. kształtowanie odpowiednich postaw społecznych przez przyzwyczajanie dzieci do zgodnego współżycia i współdziałania w zespole rówieśników, rozwijanie uczuć koleżeńskich, przywiązania i życzliwości. **Funkcja edukacyjna** oznacza troskę o prawidłowy rozwój umysłowy i fizyczny dziecka, tworzenie odpowiednich warunków do wczesnej nauki i przygotowanie do edukacji przedszkolnej, a więc prowadzenie zajęć edukacyjnych, uwzględniających rozwój psychomotoryczny dziecka, właściwy do wieku [zob. także A. Jakubowski, (w:) S. Gajewski, A. Jakubowski, Ustawa o opiece..., s. 22; A. Olszewski, Ustawa o opiece nad dziećmi w wieku do lat trzech. Komentarz, Warszawa 2019, s. 20–21].

Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej definiuje natomiast te funkcje jako:

- 1) zapewnienie dziecku opieki w warunkach bytowych zbliżonych do warunków domowych,
- 2) zagwarantowanie dziecku właściwej opieki pielęgnacyjnej oraz edukacyjnej, przez prowadzenie zajęć zabawowych z elementami edukacji, z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb dziecka,
- 3) prowadzenie zajęć opiekuńczo-wychowawczych i edukacyjnych, uwzględniających rozwój psychomotoryczny dziecka, właściwych do wieku dziecka (zob. <https://www.gov.pl/web/rodzina/lobek-i-klub-dzieciecy>, dostęp: 4.11.2021 r.).

Dodatkowo zadania żłobków i klubów dziecięcych precyzuje art. 10 OpDzieciU, częściowo powielając treść art. 2 ust. 2.

III. Ramy czasowe objęcia dziecka opieką

4. Problemy interpretacyjne rodził ust. 3 komentowanego przepisu, w którym stwierdzono, iż opieka nad dzieckiem może być sprawowana do ukończenia roku szkolnego, w którym dziecko ukończy 3. rok życia lub w przypadku gdy niemożliwe lub utrudnione jest objęcie dziecka wychowaniem przedszkolnym – 4. rok życia. W orzecznictwie stwierdzono, że jeśli dziecko ukończy wiek 3 lat przed zakończeniem „starego” roku szkolnego, to opieka nad nim, oparta na przepisach komentowanej ustawy, może być sprawowana tylko do końca tego roku szkolnego, natomiast gdy dziecko ukończy wiek 3 lat po rozpoczęciu „nowego” roku szkolnego, to może być ona sprawowana do zakończenia tego roku szkolnego, a zatem aż do czerwca następnego roku kalendarzowego, ponieważ wtedy właśnie ów rok szkolny się zakończy. Możliwość skorzystania z uregulowań ustawy w takiej sytuacji nie jest przy tym obwarowana żadnym dodatkowym warunkiem (poza wynikającym z art. 51 ust. 3 pkt 3 OpDzieciU). W szczególności nie eliminuje jej objęcie dziecka wychowaniem przedszkolnym. Ten bowiem negatywny warunek dotyczy, także zgodnie z gramatyczną wykładnią art. 2 ust. 3 OpDzieciU, jedynie dzieci, które w trakcie trwania roku szkolnego ukończyły 4. rok życia, a objęcie ich wychowaniem przedszkolnym jest niemożliwe lub utrudnione.

Sąd Najwyższy w wyroku z 25.3.2015 r. (III UK 156/14, Legalis) uznał, iż formy opieki przewidziane w OpDzieciU nie mają zastosowania do dzieci, które ukończą 4. rok życia

w trakcie trwania roku szkolnego, gdy zostały objęte wychowaniem przedszkolnym. Natomiast w wyroku z tego samego dnia (III UK 158/14, Legalis) SN orzekł, iż jeśli dziecko ukończy wiek 3 lat przed zakończeniem „starego” roku szkolnego, to opieka nad nim, oparta na przepisach OpDzieciU, może być sprawowana tylko do końca tego roku szkolnego, natomiast gdy dziecko ukończy wiek 3 lat po rozpoczęciu „nowego” roku szkolnego, to może być ona sprawowana do zakończenia tego roku szkolnego, a zatem aż do czerwca następnego roku kalendarzowego, ponieważ wtedy właśnie ów rok szkolny się zakończy.

Orzeczenia SN ułatwiają dokonanie wykładni językowej i stwierdzenie, że celem ustawodawcy było także objęcie opieką – zgodnie z przepisami OpDzieciU – dziecka, które ukończyło 3 lata przed zakończeniem bieżącego roku szkolnego tylko do końca tego, aktualnego jeszcze, roku szkolnego, a w sytuacji, gdy dziecko ukończy 3 lata po rozpoczęciu następnego (przyszłego) już roku szkolnego, to opieka zgodnie z ustawą może być sprawowana aż do zakończenia tego roku szkolnego, a zatem do czerwca następnego roku kalendarzowego.

Przykład

Jaś kończy 3. rok życia w listopadzie 2020 r., natomiast Kasia – w maju 2021 r. Mimo różnego roku urodzin wobec obu dzieci opieka sprawowana według przepisów OpDzieciU może być wykonywana do czerwca 2021 r.

Komentowany przepis dotyczy także dzieci, które ukończą 4. rok życia w trakcie tego roku szkolnego i właśnie te dzieci, które w trakcie roku szkolnego osiągną wiek 4 lat, będą mogły korzystać z ustawowych form opieki zdefiniowanych w art. 2 OpDzieciU tylko i wyłącznie wtedy, gdy objęcie ich wychowaniem przedszkolnym okaże się niemożliwe lub utrudnione. Taki sposób interpretacji zapisu ustawy jest zgodny z orzeczeniem SN z 25.3.2015 r. (III UK 158/14), a także koreluje z celem ustawy, która ma na celu objęcie opieką dzieci w wieku do lat 3. Ponieważ przepis nie precyzuje, co oznacza „niemożliwość lub utrudnienie w objęciu dziecka wychowaniem przedszkolnym”, należy brać pod uwagę wszelkie okoliczności, zarówno leżące po stronie dziecka, jak i od niego niezależne [tak też A. Jakubowski, (w:) S. Gajewski, A. Jakubowski, Ustawa..., s. 23–24].

Łącznie z ust. 3 komentowanego przepisu powinien być odczytywany ust. 4, z którego wynika, iż w przypadku gdy dziecko, które ukończyło 3. rok życia, umieszczone jest w żłobku lub klubie dziecięcym albo jest objęte opieką sprawowaną przez dziennego opiekuna, rodzice tego dziecka są zobowiązani do złożenia podmiotowi prowadzącemu opiekę oświadczenia o ww. przeszkodach w objęciu dziecka wychowaniem przedszkolnym. Przepis w oderwaniu od drugiej części art. 2 ust. 3 OpDzieciU budzi pewne wątpliwości interpretacyjne (zwraca także uwagę zbyteczne użycie znaku interpunkcyjnego po słowie „dziecka”) i dlatego też musi być odczytywany w odniesieniu do poprzedzającego ustępu. **Wymagane oświadczenie należy bowiem złożyć jedynie w sytuacji, gdy pomimo ukończenia 3. roku życia dziecko ma być nadal umieszczone w żłobku lub klubie dziecięcym albo objęte opieką dziennego opiekuna w czasie po rozpoczęciu**

nowego roku szkolnego, gdy występują przeszkody w objęciu dziecka wychowaniem przedszkolnym.

Ważne

Ustawa nie precyzuje, czy oświadczenie rodziców (w rozumieniu definicji ustawowej z art. 3 OpDzieciU, a więc także opiekunów prawnych oraz innych osób, którym sąd powierzył sprawowanie opieki nad dzieckiem) powinno być złożone na piśmie. W celach ewidencyjnych wydaje się, że byłoby to zasadne, ewentualnie podmiot prowadzący powinien sporządzić odpowiednią notatkę czy też zapisek.

Art. 3. [Definicja ustawowa]

Ilekoć w ustawie jest mowa o rodzicach rozumie się przez to także opiekunów prawnych oraz inne osoby, którym sąd powierzył sprawowanie opieki nad dzieckiem.

Powiązania z innymi przepisami:

- dział Ia KRO.

Komentowany artykuł rozstrzyga, bez wyjątków, że ilekoć w ustawie jest mowa o rodzicach, rozumie się przez to **także opiekunów prawnych oraz inne osoby, którym sąd powierzył sprawowanie opieki nad dzieckiem**. W związku z powyższym pojęcie „rodziców” może być bardzo szerokie – odnosi się bowiem do wszelkich osób, jakim powierzono sprawowanie opieki nad dzieckiem zgodnie z przepisami KRO. Jednak uprawnienia te nie przysługują osobom sprawującym faktyczną opiekę nad małoletnimi.

Ważne

Należy zwrócić uwagę, iż w pojęciu „rodzice” mieści się także liczba pojedyncza, gdyby np. drugi z rodziców zmarł lub został pozbawiony przez sąd prawa do wykonywania władzy rodzicielskiej.

Art. 3a. [Dane osobowe opiekunów i dziecka, wymagane przy rekrutacji]

1. Rodzic ubiegający się o objęcie dziecka opieką w żłobku lub klubie dziecięcym albo przez dziennego opiekuna przedstawia, w formie oświadczenia lub zaświadczenia, następujące dane:

- 1) imię, nazwisko, datę urodzenia oraz numer PESEL dziecka, a w przypadku gdy nie nadano numeru PESEL – numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość;
 - 1a) informację, czy dziecko legitymuje się orzeczeniem o niepełnosprawności, a jeżeli tak, to jakim;
 - 2) imiona, nazwiska, daty urodzenia oraz numery PESEL rodziców, a w przypadku gdy nie nadano numeru PESEL – numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość;
 - 2a) informacje o rodzeństwie dziecka dotyczące liczby i wieku rodzeństwa;
 - 3) adres miejsca zamieszkania rodziców i dziecka;
 - 4) adres poczty elektronicznej i numer telefonu rodziców;
 - 5) miejsce pracy rodziców lub miejsce pobierania nauki w szkole lub szkole wyższej przez rodziców – o ile pracują lub pobierają naukę;
 - 6) dane o stanie zdrowia, stosowanej diecie i rozwoju psychofizycznym dziecka;
 - 7) dane o wysokości dochodów rodziców – w przypadku ubiegania się przez rodziców o częściowe lub całkowite zwolnienie z opłat, jeżeli zwolnienie to jest uzależnione od wysokości dochodów.
2. Podmiot prowadzący żłobek lub klub dziecięcy oraz podmiot zatrudniający dziennego opiekuna przetwarzają dane, o których mowa w ust. 1, wyłącznie w związku z rekrutacją oraz w zakresie i w celu zapewnienia dziecku prawidłowej opieki.

2. Podmiot prowadzący żłobek lub klub dziecięcy, podmiot zatrudniający dziennego opiekuna oraz dzienny opiekun prowadzący działalność na własny rachunek przetwarzają dane, o których mowa w ust. 1, wyłącznie w związku z rekrutacją oraz w zakresie i w celu zapewnienia dziecku prawidłowej opieki oraz w celu realizacji przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych dofinansowania, o którym mowa w art. 64c ust. 1.

Powiązania z innymi przepisami:

- art. 12 ustawy z 10.5.2013 r. o zmianie ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2013 r. poz. 747),
- art. 51 Konstytucji RP,
- RODO,
- art. 150, 151 PrOśw,
- art. 25 KC,
- art. 7, 15–18 EwidLU,
- art. 48 pkt 1 lit. a RodzKapOpiekU.

Powiązane wzory dokumentów:

- Zob. Wzór Nr 1. Oświadczenie o miejscu pracy rodziców/miejscu pobierania nauki (cz. II, s. 193).
- Zob. Wzór Nr 2. Oświadczenie o rodzeństwie uczęszczającym do żłobka (cz. II, s. 194).
- Zob. Wzór Nr 4. Oświadczenie o wysokości dochodów na osobę w rodzinie kandydata (cz. II, s. 196).
- Zob. Wzór Nr 5. Oświadczenie o stanie zdrowia dziecka (cz. II, s. 197).

I. Uwagi ogólne

1. Artykuł 3a został dodany do OpDzieciU nowelą z 10.5.2013 r. o zmianie ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2013 r. poz. 747), a z dniem 1.1.2022 r. zmieniony przez RodzKapOpiekU. Na wstępie należy zauważyć, iż niniejszy wymóg ustawowy jest zgodny z Konstytucją RP (art. 51), a także z RODO, aczkolwiek zawiera kilka kontrowersji.

2. Numer PESEL (Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności), zgodnie z art. 7 i 15–18 EwidLU, jest nadawany w trybie specjalnego postępowania:

- 1) obywatelom polskim zamieszkującym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) obywatelom polskim zamieszkującym poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, w związku z ubieganiem się o polski dokument tożsamości,
- 3) cudzoziemcom zamieszkującym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

II. Obowiązek przedstawienia oświadczenia lub zaświadczenia

3. Zgodnie z brzmieniem komentowanego przepisu rodzic ubiegający się o objęcie dziecka opieką w żłobku lub klubie dziecięcym albo przez dziennego opiekuna przedstawia, w formie oświadczenia lub zaświadczenia wymienione w art. 3a dane:

- 1) **imię, nazwisko, datę urodzenia oraz numer PESEL dziecka**, a w przypadku gdy nie nadano numeru PESEL – numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość;
- 2) **informację, czy dziecko legitymuje się orzeczeniem o niepełnosprawności, a jeżeli tak, to jakim** – zgodzić się wypada z *A. Olszewskim*, iż należałoby raczej zobowiązywać rodziców dziecka do przedłożenia orzeczenia o niepełnosprawności, a nie tylko do przekazania informacji, jakie orzeczenie w stosunku do dziecka zostało wydane (zob. *A. Olszewski, Ustawa...*, s. 32);
- 3) **imiona, nazwiska, daty urodzenia oraz numery PESEL rodziców**, a w przypadku gdy nie nadano numeru PESEL – numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość – zwraca uwagę liczba mnoga użyta w tym punkcie, a więc obowiązek dotyczy obojga rodziców;
- 4) **informacje o rodzeństwie dziecka** dotyczące liczby i wieku rodzeństwa – należy zwrócić uwagę, że OpDzieciU nie definiuje pojęcia „rodzeństwa”, co wskazywałoby,

iz wymóg obejmuje także informacje o rodzeństwie przyrodnim. Należy zauważyć, iż zgodnie z brzmieniem przepisu nie ma obowiązku informowania o dacie urodzenia, a nawet o imieniu i nazwisku rodzeństwa;

Przykład

Spełniając wymóg podania informacji o rodzeństwie dziecka, rodzice składają oświadczenie „Jaś posiada troje rodzeństwa w wieku lat 11, 7 i 3”.

- 5) **adres miejsca zamieszkania rodziców i dziecka** – wymóg nie dotyczy więc miejsca zameldowania, a miejsca zamieszkania rodziców i dziecka. Zgodnie z art. 25 KC miejscem zamieszkania osoby fizycznej jest miejscowość, w której osoba ta przebywa z zamiarem stałego pobytu;
- 6) **adres poczty elektronicznej i numer telefonu rodziców** – wymóg wskazuje na obowiązek podania adresów poczty elektronicznej (e-mail) i numerów telefonów obojga rodziców, jeśli takimi dysponują. Przed wejściem w życie RodzKapOpiekU możliwe było złożenie oświadczenia o nieposiadaniu adresu poczty elektronicznej lub numeru telefonu. Od 1.1.2022 r. ustawa nie przewiduje sytuacji, w której rodzice nie posiadaliby poczty e-mail albo numeru telefonu;

Ważne

Ustawodawca wskazuje na obowiązek podania adresów poczty elektronicznej (e-mail) i numerów telefonów obojga rodziców, jeśli takimi dysponują. W związku z tym w wypadku ich braku rodzic lub rodzice powinni założyć pocztę elektroniczną lub też pozyskać numer telefonu.

- 7) **miejsce pracy rodziców lub miejsce pobierania nauki w szkole lub szkole wyższej przez rodziców** – o ile pracują lub pobierają naukę – obowiązek podania danych o miejscu pracy lub miejscu pobierania nauki przez rodziców wydaje się zapisem niepotrzebnym. Zwraca uwagę fakt, iż wymóg taki nie istnieje w art. 150 i 151 PrOśw w kwestii zgłaszania danych do postępowania rekrutacyjnego w sprawie przyjęcia dziecka do publicznego przedszkola, oddziału przedszkolnego w publicznej szkole podstawowej, publicznej innej formy wychowania przedszkolnego, publicznej szkoły, publicznej placówki, na zajęcia w publicznej placówce oświatowo-wychowawczej, na kształcenie ustawiczne w formach pozaszkolnych lub kwalifikacyjny kurs zawodowy;
- 8) **dane o stanie zdrowia, stosowanej diecie i rozwoju psychofizycznym dziecka** – treść komentowanego przepisu wskazuje na trzy elementy, o jakich powinni poinformować rodzice: stan zdrowia, stosowana dieta i rozwój psychofizyczny dziecka. Słuszne jest spostrzeżenie *M. Pilicha* w komentarzu do PrOśw (art. 155), iż **należałoby wymagać od rodziców umieszczenia w takim oświadczeniu wyraźnej zgody na przetwarzanie przedmiotowych danych** (*M. Pilich*, Prawo oświatowe

oraz przepisy wprowadzające. Komentarz, Warszawa 2018, s. 672). Analogicznie więc wypadałoby taki wymóg dodać do art. 3a ust. 1 pkt 6 OpDzieciU;

- 9) **dane o wysokości dochodów rodziców – w przypadku ubiegania się przez rodziców o częściowe lub całkowite zwolnienie z opłat, jeżeli zwolnienie to jest uzależnione od wysokości dochodów.** Obowiązek składania przez rodziców dziecka w toku postępowania rekrutacyjnego informacji o wysokości ich dochodów jest dopuszczalne tylko w przypadku ubiegania się przez rodziców o częściowe lub całkowite zwolnienie z opłat, o ile zwolnienie to jest uzależnione od wysokości dochodów. Zgodzić się trzeba z rozstrzygnięciem nadzorczym Wojewody Wielkopolskiego z 31.8.2018 r. (KN-I.4131.1.445.2017.10, Legalis), że brak sprecyzowania sposobu przekazania danych o wysokości dochodów rodziców w ustawie wskazuje na fakt, iż ustawodawca zezwolił na przekazywanie danych o wysokości dochodów w różnej formie, np. zaświadczenia od pracodawcy, stosownego dokumentu z Urzędu Skarbowego czy też oświadczenia rodziców.

III. Wymóg szczepień

4. W ostatnim czasie, również m.in. w związku z pandemią COVID-19, szeroko komentowanym zagadnieniem stał się wymóg szczepień. Zgodnie z najnowszym orzecznictwem sądów informacja o obowiązkowych szczepieniach lub ich braku mieści się w ustawowej przesłance danych o stanie zdrowia dziecka, o których mowa w omawianym przepisie. Artykuł 3a ust. 2 OpDzieciU stanowi z kolei, że podmiot prowadzący żłobek lub klub dziecięcy oraz podmiot zatrudniający dziennego opiekuna przetwarzają dane, o których mowa w ust. 1, wyłącznie w związku z rekrutacją oraz w zakresie i w celu zapewnienia dziecku prawidłowej opieki. Ustawodawca przewidział tym samym ochronę danych wrażliwych zawartych we wniosku i zezwolił na ich przetwarzanie wyłącznie dla celów postępowania rekrutacyjnego oraz w zakresie i w celu zapewnienia dziecku prawidłowej opieki (wyr. WSA w Poznaniu z 25.11.2020 r., II SA/Po 207/20, Legalis; tak też wyr. WSA w Warszawie z 9.1.2020 r., II SA/Wa 1302/19, Legalis). Ponadto, według najnowszego orzecznictwa, wprowadzenie w statucie żłobka wymogu co do poddania dziecka szczepieniom ochronnym, chyba że jest to niemożliwe z przyczyn zdrowotnych, jest dopuszczalne (wyr. WSA w Poznaniu z 24.6.2020 r., II SA/Po 166/20, Legalis, z aprobowaną glosą *M. Gubały*, Wprowadzenie w statucie żłobka wymogu co do poddania dziecka szczepieniom ochronnym. Głosa do wyroku WSA z 24.6.2020 r., II SA/Po 166/20, ST 2021, Nr 3, s. 86–96), a także zawężająca wykładnia pojęcia danych o stanie zdrowia, ograniczająca stan zdrowia dziecka wyłącznie do podawanych – według uznania rodziców/opiekunów prawnych – informacji dotyczących chorób, uczuleń i innych dolegliwości czy objawów, które występują u dziecka i mogą mieć znaczenie dla osób sprawujących nad nim opiekę, nie może być uznana za prawidłową (wyr. WSA w Gliwicach z 20.11.2019 r., III SA/Gl 826/19, Legalis).

Warto jednocześnie nadmienić, iż w rozstrzygnięciu nadzorczym Wojewody Wielkopolskiego z 6.4.2020 r. (KN-I.4131.1.195.2020.20, Legalis) stwierdzono, że wymaganie od rodziców przedkładania zaświadczeń lekarskich dotyczących szczepień przekracza

wymóg ustawowy zawarty w art. 3a ust. 1 pkt 6 OpDzieciU (zob. szerzej *B. Mendyk, Żłobki, przedszkola a obowiązek szczepienia*, Legalis/el. 2021).

Ważne

Artykuł 3a ust. 2 OpDzieciU określa, iż podmiot prowadzący żłobek lub klub dziecięcy oraz podmiot zatrudniający dziennego opiekuna przetwarzają dane, o których mowa w ust. 1 komentowanego przepisu, wyłącznie w związku z rekrutacją oraz w zakresie i w celu zapewnienia dziecku prawidłowej opieki oraz w celu realizacji przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych dofinansowania, o którym mowa w art. 64c ust. 1. Nie ulega więc wątpliwości, że dokumentacja zgromadzona w toku rekrutacji powinna być usunięta (zniszczona) po jej zakończeniu odnośnie do dzieci niezakwalifikowanych do przyjęcia, a w stosunku do dzieci przyjętych dokumentacja może być przechowywana jedynie w celu i zakresie zapewnienia im prawidłowej opieki.

Od 1.4.2022 r. art. 3a ust. 2 OpDzieciU będzie dodatkowo przewidywał, że podmiot prowadzący żłobek lub klub dziecięcy, podmiot zatrudniający dziennego opiekuna oraz dzienny opiekun prowadzący działalność na własny rachunek przetwarzają dane, o których mowa w ust. 1, wyłącznie w związku z rekrutacją oraz w zakresie i w celu zapewnienia dziecku prawidłowej opieki oraz w celu realizacji przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych dofinansowania, o którym mowa w art. 64c ust. 1, a więc w związku z dofinansowaniem obniżenia opłaty za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna.

Art. 4. [Obowiązek poddania się badaniom]

Osoby sprawujące, na podstawie ustawy, opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3 podlegają obowiązkowym badaniom sanitarno-epidemiologicznym zgodnie z ustawą z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz.U. z 2020 r. poz. 1845 i 2112).

Powiązania z innymi przepisami:

- art. 6, 10 ZapobChoróbU,
- PodstOpZdrU,
- SłużbaMedPracU.

1. Artykuł 4 OpDzieciU przewiduje obowiązkowe badania sanitarno-epidemiologiczne zgodnie z art. 6 i 10 ust. 2 pkt 2 ZapobChoróbU. Badania lekarskie u osób, o których mowa w art. 6 ust. 1 i 2a ZapobChoróbU, przeprowadzają lekarze podstawowej opieki zdrowotnej, w rozumieniu przepisów PodstOpZdrU lub lekarze wykonujący zadania służby medycyny pracy, w rozumieniu przepisów SłużbaMedPracU.

2. Obowiązkowym badaniom sanitarno-epidemiologicznym podlegają więc:

- 1) podejrzani o zakażenie lub chorobę zakaźną;

- 2) noworodki, niemowlęta i kobiety w ciąży, podejrzane o zakażenie lub chorobę zakaźną mogącą się szerzyć z matki na płód lub dziecko;
 - 3) nosiciele, ozdrowieńcy oraz osoby, które były narażone na zakażenie przez styczność z osobami zakażonymi, chorymi lub materiałem zakaźnym;
 - 4) uczniowie, studenci i doktoranci kształcący się do wykonywania prac, przy wykonywaniu których istnieje możliwość przeniesienia zakażenia lub choroby zakaźnej na inne osoby;
 - 5) osoby podejmujące lub wykonujące prace, przy wykonywaniu których istnieje możliwość przeniesienia zakażenia lub choroby zakaźnej na inne osoby, niemające aktualnego orzeczenia lekarskiego o zdolności do wykonywania prac, przy wykonywaniu których istnieje możliwość przeniesienia zakażenia lub choroby zakaźnej na inne osoby.
3. Na obowiązkowe badania sanitarno-epidemiologiczne kieruje:
- 1) osoby, o których mowa w ust. 1 pkt 1–3 – właściwy dla ich miejsca pobytu państwowy powiatowy inspektor sanitarny;
 - 2) osoby, o których mowa w ust. 1 pkt 4 – kierujący szkołą albo rektor uczelni lub osoba przez nich upoważniona;
 - 3) osoby, o których mowa w ust. 1 pkt 5 – pracodawca albo zlecający wykonanie prac.

Ważne

Mimo że art. 10 ust. 2 ZapobChoróbU zobowiązuje ministra właściwego do spraw zdrowia do określenia, w drodze rozporządzenia, m.in. sposobu dokumentowania badań oraz sposobu dokumentowania wyników tych badań dla celów sanitarno-epidemiologicznych, do chwili obecnej Minister Zdrowia nie wydał przepisów wykonawczych w tym zakresie.

Art. 5. [Zakres zadań ministra]

Minister właściwy do spraw rodziny:

- 1) **monitoruje proces realizacji ustawy;**
- 2) **upowszechnia informacje o formach opieki nad dzieckiem w wieku do lat 3;**
- 3) **inspiruje badania, ekspertyzy i analizy dotyczące systemu opieki nad dzieckiem w wieku do lat 3.**
- 4) *(uchylony)*

1. Przepis nakłada na Ministra Rodziny i Polityki Społecznej obowiązek monitorowania procesu realizacji ustawy, upowszechniania informacji o formach opieki nad dzieckiem w wieku do lat 3 oraz inspirowania do przeprowadzania badań, ekspertyz i analiz dotyczących systemu opieki nad dzieckiem w wieku do lat 3. Punkt 3 nie wyklucza oczywiście samodzielnych działań Ministra w przedmiotowym zakresie.

2. Punkt 4, zobowiązujący właściwego ministra do realizacji pilotażowych programów dotyczących wczesnej edukacji dziecka, ewaluacji jakości opieki nad dzieckiem w wieku

do lat 3 i stworzenia systemu nadzoru nad różnymi formami opieki nad dzieckiem w wieku do lat 3, został uchylony na mocy ustawy z 10.5.2013 r. o zmianie ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2013 r. poz. 747).

Art. 6. [Sprawozdanie]

Rada Ministrów składa corocznie Sejmowi i Senatowi, w terminie do dnia 30 września, sprawozdanie z realizacji ustawy.

Artykuł 6 komentowanej ustawy zobowiązuje Radę Ministrów do corocznego przedstawiania Sejmowi i Senatowi, w terminie do dnia 30 września, sprawozdania z realizacji ustawy.

Jak wynika ze wskazanych terminów określenie „corocznie” dotyczy najprawdopodobniej roku szkolnego. Termin ten jest jednak jedynie instrukcyjny. Wydaje się, że intencją sprawozdań jest ewentualne wskazywanie braków ustawy, które wymagałyby poprawienia.

Aktualny dokument, przekazany Marszałek Sejmu w dniu 6.10.2020 r. (druk sejmowy Nr 694, IX kadencja Sejmu, DSP.WPP.4821.13.2020.SZ), liczy 31 stron.

Art. 6a. [Zawieszenie opieki]

W przypadkach uzasadnionych nadzwyczajnymi okolicznościami zagrażającymi życiu lub zdrowiu dzieci, minister właściwy do spraw rodziny, w drodze rozporządzenia, może czasowo ograniczyć lub czasowo zawiesić funkcjonowanie form opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 na obszarze kraju lub jego części, uwzględniając stopień zagrożenia na danym obszarze.

Powiązania z innymi przepisami:

- art. 4, 4a KoronawirusU,
- art. 41 ZmKoronawirusU20(1),
- CzasOgrOpDzieciR,
- rozporządzenie z 8.4.2021 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania form opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. z 2021 r. poz. 653).

I. Dodanie przepisu w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19

1. Artykuł 6a OpDzieciU został dodany art. 41 ZmKoronawirusU20(1). Na chwilę sporządzania komentarza ostatnim rozporządzeniem wydanym na podstawie omawianego przepisu było CzasOgrOpDzieciR, zmienione następnie rozporządzeniem z 8.4.2021 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania form opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. z 2021 r. poz. 653), które w okresie od 27.3.2021 r. do 18.4.2021 r. na obszarze całego kraju ograniczało funkcjonowanie żłobków, klubów dziecięcych i dziennych opiekunów. Ograniczenie to polegało na zawieszeniu sprawowania opieki oraz prowadzenia zajęć opiekuńczo-wychowawczych i edukacyjnych.

II. Obowiązek zapewnienia opieki

2. Rozporządzenie w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania form opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 przewidywało obowiązek zapewnienia opieki, zajęć opiekuńczo-wychowawczych i edukacyjnych przez dyrektora żłobka, osobę kierującą pracą klubu dziecięcego lub dziennego opiekuna odpowiednio w żłobku, klubie dziecięcym lub przez dziennego opiekuna, na wniosek rodziców dzieci, którzy:

- 1) są zatrudnieni w podmiotach wykonujących działalność leczniczą,
- 2) realizują zadania dotyczące koordynacji ratownictwa medycznego,
- 3) realizują zadania publiczne w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19,
- 4) pełnią służbę w jednostkach zapewniających bezpieczeństwo i porządek publiczny,
- 5) wykonują działania ratownicze,
- 6) są zatrudnieni w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej w rozumieniu art. 6 pkt 5 PomSpołU,
- 7) są zatrudnieni w ogrzewalniach i noclegowniach, o których mowa w art. 48a PomSpołU,
- 8) są zatrudnieni w placówkach zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, o których mowa w art. 67 i 69 PomSpołU,
- 9) są zatrudnieni w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych oraz w interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych,
- 10) są zatrudnieni w formach opieki nad dziećmi w wieku do lat 3,
- 11) są zatrudnieni w jednostkach systemu oświaty, o których mowa w art. 2 PrOśw, i realizują zadania na terenie tych jednostek.

[Przejdź do księgarni →](#)

ksiegarnia.beck.pl